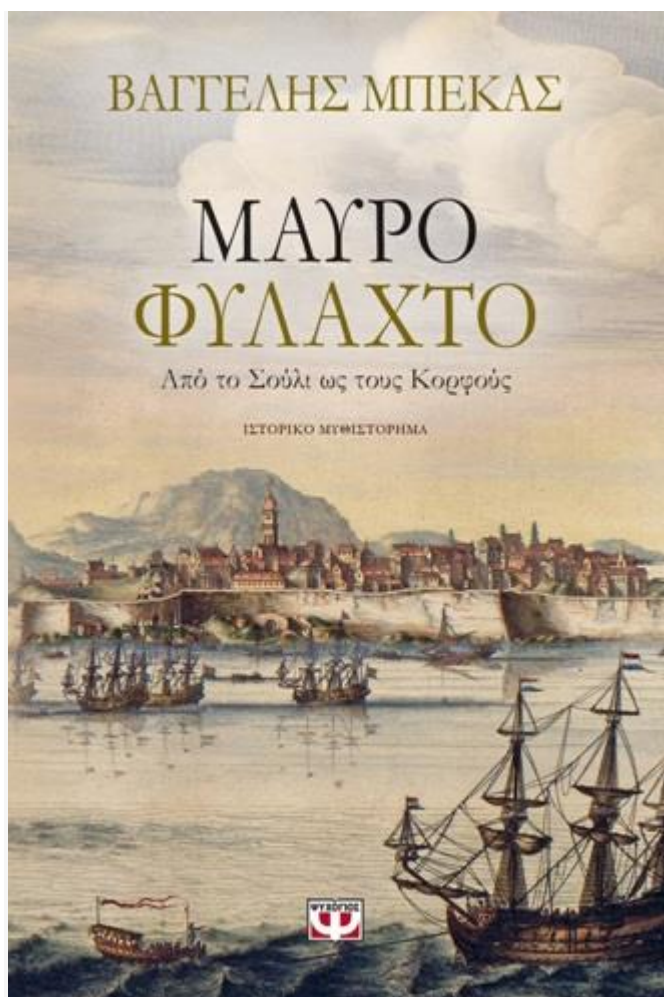

Ένα μοντέρνο μυθιστόρημα για τους πολέμους του Σουλίου

Γράφει ο Γιάννης Παπαγιάννης //

Βαγγέλης Μπέκας «Μαύρο Φυλακτό», Εκδόσεις Ψυχογιός, σελ. 448

Είναι όχι μόνο αναμενόμενο αλλά και καθ' όλα αποδεκτό, σε περίοδο που η αγορά του βιβλίου έχει χτυπηθεί ισχυρότερα από οποιοδήποτε άλλο τομέα της οικονομικής δραστηριότητας, να εντείνονται οι προσπάθειες συγκερασμού της λεγόμενης εμπορικής με την λεγόμενη ποιοτική λογοτεχνία. Σε αυτές τις προσπάθειες εντάσσεται και το νέο βιβλίο του Βαγγέλη Μπέκα, ο οποίος συνθέτει ένα αστυνομικό – ιστορικό μυθιστόρημα με άξονα τους Σουλιώτες και τους πολέμους με τον Αλή Πασά. Ο κεντρικός ήρωας του βιβλίου, Μάρκος, είναι μια ιδιαίζουσα προσωπικότητα που κινείται σε τοπικό επίπεδο μεταξύ του άγριου Σουλίου και της πνευματικής, ημιαυτόνομης Κέρκυρας και σε πνευματικό επίπεδο επηρεάζεται από τη μία από τα άγρια ήθη των Σουλιωτών και από την άλλη από τις νέες ιδέες του διαφωτισμού. Ο φόνος της αδελφής του τον κάνει αυτοδίκαια εκδικητή, καθώς, σύμφωνα με τα Σουλιώτικα έθιμα, θα πρέπει να σκοτώσει τέσσερις άντρες από την οικογένεια του φονιά για να ξεπλυθεί η ντροπή. Ωστόσο, ποια είναι η οικογένεια

του φονιά τελικά; Αυτό είναι το «μυστήριο» πάνω στο οποίο οικοδομείται το μυθιστόρημα, οι πόλεμοι με τον Αλή Πασά και η σύγκρουση των ιδεών του διαφωτισμού με τον παραδοσιακό πολιτισμό της Οθωμανικής αυτοκρατορίας κι όχι μόνο.

Το βιβλίο αποτελεί ουσιαστικά τα απομνημονεύματα του Μάρκου, μερικές δεκαετίες αργότερα. Ο Βαγγέλης Μπέκας κάνει μια αξιοσημείωτη προσπάθεια να δημιουργήσει ένα γλωσσικό ιδίωμα, μια ουσιαστικά νέα γλώσσα, με δεδομένες τις πολύπλευρες γλωσσικές επιρροές του υποκειμενικού αφηγητή, ο οποίος γνωρίζει Αρβανίτικα, Ελληνικά της καθομιλουμένης αλλά και καθαρεύουσα. Η υποκειμενική οπτική του αφηγητή μπορεί να δικαιολογήσει και κάποιον μανιαϊσμό που ίσως υπάρχει στο μυθιστόρημα, καθώς ο Αλή Πασάς παρουσιάζεται ως το απόλυτο κακό, χωρίς το εκσυγχρονιστικό πρόσημο που του έχει δώσει η σύγχρονη ιστορική έρευνα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι στόχος του μυθιστορήματος δεν είναι η ιστορική γνώση αλλά η βιοματική ταύτιση του αναγνώστη με τον αφηγητή, η αίσθηση ότι ο αναγνώστης βρίσκεται εκεί, μαζί με τον αφηγητή. Με άλλα λόγια, όπως είχε πει ο El Greco, όσον αφορούσε στον πίνακά του «Τολέδο στη βροχή»: «για όποιον θέλει να δει πώς είναι πραγματικά το Τολέδο, ας κοιτάξει τον χάρτη».

Βαγγέλης Μπέκας

Στα θετικά του μυθιστορήματος, η ικανότητα του συγγραφέα να οικοδομεί έναν ενδιαφέρον και δομημένο μύθο, να κρατάει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και να εναλλάσσει την ιστορική με την προσωπική θεματολογία. Στα θετικά επίσης οι πολλαπλές ιστορικές πηγές που χρησιμοποιεί και η δυνατότητά του να εντάσσει τις πληροφορίες στη μυθοπλασία του.

Συνολικά μπορούμε να πούμε ότι το Μαύρο φυλακτό αποτελεί το καλύτερο ως τώρα μυθιστόρημα του Βαγγέλη Μπέκα, με τα στοιχεία που χρησιμοποιεί, τον μοντερνισμό, την ατμοσφαιρική γραφή και την αστυνομική πλοκή, να δένουν περισσότερο από ποτέ σε ένα ενιαίο αποτέλεσμα.